

[Aan het College der Achttien te Brussel]

5 Januari 1578

XV

Toelichting

Deze brief is typisch voor 's Prinsen omzichtigheid. De hooge Roomsche Katholieke adel was geprikkeld door de populariteit die hij genoot bij het eenvoudige volk, waarmee hij zoo goed wist om te gaan, en dat hem al gauw den naam van „Vader Willem” gaf.

Om Philips II gunstiger te stemmen, na de breuk met Don Juan, en om de regeering van de opgestane gewesten een grootere stevigheid te geven, gingen de Staten-Generaal er toe over aartshertog Matthias, een broer van keizer Rudolf II, tot landvoogd te benoemen. Het volk had er weinig mee op en dadelijk dreven de Achtien, de democratische vertegenwoordigers van de gilden in Brussel, in de Staten van Brabant door, dat de Prins het ruwaardschap van Brabant werd opgedragen, een soort stadhouderschap dus in 't eerste gewest: de oude naam gaf er een vorstelijk tintje aan. En tevens eischten zij zijn verheffing tot luitenant generaal van Matthias.

Men leest duidelijk hoe de Prins de Staten-Generaal en persoonlijke gevoeligheden wil ontzien.

Messieurs,

J'ay esté adverty de ce qui a esté traicté à Bruxelles sur certains articles, présentés par vous à messieurs les Estats¹⁾, esquels vous proposies deux choses qui me touchoient, assçavoir que le gouvernement de Brabant me fust donné, l'aultre la lieutenance générale de monseigneur l'Archiducq²⁾, qui me faict grandement vous remerchier pour la bonne opinion que vous aves de moy, comme à la vérité, laissant à part la suffisance de laquelle les aultres seront juges, quant à la fidélité et bonne volonté au bien publicq du pays, je pense l'avoir telle qu'à grand peine aucun la pourroit avoir meilleure comme jusques à présent j'en ay faict preuve, n'espargnant rien de ce qui estoit en ma puissance et de mes amys, et feray, Dieu aydant, jusques à la fin de ma vie. Toutesfois, Messieurs, vous sçaves en partie que les charges que j'ay pour le publicq et principalement à raison du gouvernement de Hollande et de Zélande, sont telles et si grandes qu'à grand peine je les puis sustenir, tellement que depuis que j'ay passé deçà³⁾, je n'ay encores peu trouver ung peu de loisir pour vacquer à mes affaires particulières. J'avoy bien désiré qu'on n'euse parlé de me commectre aultres charges que celles que j'ay pour le présent; non que je ne soy bien prest d'exposer tout ce que Dieu m'a donné pour le bien publicq du pays, mais d'aultant que je ne sçay mes forces asses grandes pour porter de si grandes faix, en oultre, ayant entendu sur ce les différents opinions qu'il y a eu entre messieurs les Estats et considérant bien le mal qui pourroit advenir si à mon occasion quelque division se mettoit entre ceulx qui doibvent estre tellement conioincts, je vous prie bien affectueusement ne point vouloir vous formaliser tellement pour moy en l'un ny en l'aultre article que cela puisse estre la moindre cause de discorde, ains vous remectre volontairement à l'advis de messieurs les Estats qui ont à conduire telles affaires lesquels j'espère y mectront telle ordre qu'il réussera au bien et repos de tout le pays. Et d'aultant que particulièrement j'ay entendu qu'aucuns parlent de me

commectre la lieutenance de l'armée, je vous ay bien voulu advertir que monsieur le conte de Lalain ¹⁾ estant pourveu de l'estat de Général de l'armée duquel la bonne affection à la patrie est bien connue je ne désiroy accepter aucune charge qui luy donna la moindre occasion de penser qu'en chose du monde je luy vouldisse préjudicier ny à seigneur aulcun ny au moindre de tous ceulx qui sont en l'armée.

Et à tant après m'estre affectueusement recommandé à voz bonnes grâces, je prie Dieu, Messieurs, vous augmenter les siennes.

Esript à Gandt le Ve jour de Janvier 1578.

¹⁾ De Staten-Generaal.

²⁾ Aartshertog Matthias, de tweede broeder van keizer Rudolf II.

³⁾ In September 1577 was de Prins naar Brussel gekomen.

⁴⁾ Philips graaf van Lalaing, stadhouder van Henegouwen.

[Aan het College der Achttien te Brussel]

Mijne Heeren,

Men heeft mij ingelicht omtrent hetgeen te Brussel behandeld is, naar aanleiding van zekere punten, welke Gij den Heeren Staten hebt voorgelegd en waarin Gij twee dingen voorsteldet, die mij betreffen, teweten: dat mij het gouverneurschap over Brabant zou worden toevertrouwd en voorts het luitenant-generaalschap van den Aartshertog. Naar aanleiding hiervan zeg ik U mijn hartelijken dank voor de goede meening die Gij omtrent mij koestert. Al laat ik, voorwaar, in het midden of ik bekwaam genoeg ben, hetgeen de anderen zullen beoordeelen: wat trouw en goeden wil ten opzichte van het algemeen welzijn van het land aangaat, meen ik deze hoedanigheden in die mate te bezitten, dat nauwelijks iemand mij hierin zou kunnen overtreffen, zooals ik tot nog toe bewezen heb. Want nooit heb ik eenige moeite gespaard om te doen wat in mijn macht of in die van mijn vrienden stond, en aldus zal ik voortgaan, met Gods hulp, tot het eind van mijn leven. Gij zijt er echter ten deele van op de hoogte, Mijne Heeren, dat mijn openbare plichten en vooral die, welke mijn gouverneurschap over Holland en Zeeland betreffen, van dien aard en zóó zwaar zijn, dat ik ze slechts met moeite kan vervullen, zoodat ik, sinds ik in deze gewesten ben gekomen, nog geen vrijen tijd heb kunnen vinden om mijn persoonlijke belangen waar te nemen. Ik had dan ook gehoopt dat men er niet over gesproken zou hebben mij andere ambten op te dragen dan die welke ik thans bekleed. Dit geenszins omdat ik niet gaarne gereed zou staan alles wat God mij geschonken heeft voor het algemeen welzijn van het land veil te hebben, maar alleen omdat ik niet weet of mijn krachten sterk genoeg zijn om zulke zware lasten te dragen. Bovendien heb ik, naar aanleiding hiervan, hooren verluiden van meeningsverschillen tusschen de Heeren Staten, en

het kwaad overwegende, dat er uit zou kunnen voortkomen, wanneer er mijnentwege eenige verdeeldheid ontstond tusschen hen die zoo sterk verbonden behooren te zijn, verzoek ik U zeer hartelijk om, noch wat het eene, noch wat het andere punt betreft, zoozeer mijn zijde te kiezen, dat dit de minste reden tot oneenigheid zou kunnen worden, maar U geheel aan de meening van de Heeren Staten te onderwerpen. Zij, die deze zaken moeten regelen, zullen er, naar ik hoop, zoodanig orde in stellen, dat hun besluit aan het welzijn en de rust van het land ten goede zal komen. En juist omdat ik in vertrouwen vernomen heb dat eenige personen er over spreken mij het onder-bevel over het leger op te dragen, wil ik er U van in kennis stellen dat, nu Graaf van Lalaing — wiens groote toewijding voor het vaderland zeer bekend is — de post van generaal over het leger bekleedt, ik geen ambt zou willen aanvaarden waardoor hij ook maar in het minst zou kunnen denken dat ik hem voor wàt ook ter wereld zou willen benadeelen: noch hem, noch welken Heer ook, noch den onaanzienlijkste van allen die in het leger zijn, zou ik dat willen doen.

Na mij zeer hartelijk in Uw goede gezindheid te hebben aanbevolen, bid ik God, Mijne Heeren, U in Zijn genade te doen toenemen.

Gent, 5 Januari 1578.